

W 1967 r. ks. abp Karol Wojtyła otrzymał wiadomość, iż papież Paweł VI mianował go kardynałem . Udał się do Rzymu, aby **26 czerwca odebrać dekret nominacyjny.**

Dwa dni później z rąk papieża otrzymał purpurowy kapelusz kardynalski (galero). Purpura przypisana godności kardynalskiej, oznacza, iż ten kto ją przyjmuje gotów jest bronić wiary aż „do przelania krwi”. Nowo mianowanym kardynałom przyznano także tytułarną siedzibę kardynalską. Wojtyłe przydzielono kościół św. Cezarego znajdujący się niedaleko term Karakalli, na początku via Appia Antica. 29 czerwca, w Uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła odbył się „publiczny” konsystorz. Nowo nominowani kardynałowie wraz z papieżem sprawowali Eucharystię, podczas której każdy z nich otrzymał kardynalski pierścień.

Kardynał Karol Wojtyła mimo licznych funkcji wynikających ze sprawowanej funkcji w pamięci wszystkich pozostał jako duszpasterz. Nadal chrzczył, odwiedzał chorych, udzielał święceń kapłańskich, błogosławił nowożeńców, spowiadał zwłaszcza w czasie Wielkiego Tygodnia w Bazylice Mariackiej w Rynku Głównym, w Kolegiacie św. Anny czy w Bazylice OO. Franciszkanów. Nadal regularnie uczestniczył w pielgrzymkach: na Jasną Górę, do Kalwarii Zebrzydowskiej czy do Piekar Śląskich. Systematycznie wizytował parafie diecezji krakowskiej. Wizytacje te trwały kilkanaście dni. Spotykał się wówczas z różnymi grupami ludzi świeckich, a także z kapłanami i zakonnikami. Udzielał sakramentu bierzmowania. Podczas Mszy św. sprawowanej w intencji małżeństw i rodzin, indywidualnie błogosławił każdą parę małżeńską. Nawiedzał miejscowy cmentarz i wspólnie z parafianami odmawiał różaniec za dusze zmarłych. Wizytacje te dla Kardynała Wojtyły i jego diecezjan nie były tylko wypełnieniem wymogów prawa kościelnego, ale były swego rodzaju rekolekcjami.

Kardynał Wojtyła ze szczególną troską dbał o to, aby wśród nowo powstających miejskich osiedli, wybudowany był także kościół. Jednym z takich miejsc była robotnicza dzielnica Nowa Huta, na terenie której w 1952 r. abp Eugeniusz Baziak erygował nową parafię. Po kilkukrotnych prośbach o pozwolenie na budowę kościoła, władze początkowo nastawione przychylnie, ostatecznie wycofały pozwolenie. Na obrzeżach Krakowa chciano bowiem wybudować „miasto bez Boga”. Ważnym symbolem walki o duszę tej dzielnicy stawała się zatem tak zwana „Arka Pana”. Od 1959 r. w miejscu gdzie chciano wybudować kościół, Karol Wojtyła odprawiał pasterkę. Po latach zmagania, 13 października 1967 r. otrzymano ostateczne zezwolenie na budowę świątyni. Następnego dnia, 14 października, Kardynał Wojtyła odprawiał Mszę św. z okazji rozpoczęcia budowy kościoła oraz pomógł wykopać dół pod fundamenty, gdzie później złożony został kamień z grobu św. Piotra, dar papieża Pawła VI. Przy wznoszeniu tej świątyni przez dziesięć lat społecznie pracowali ludzie z całej Polski i całej Europy. **Arka Pana została poświęcona przez kardynała Wojtyłę 15 maja 1977 r. i stała się najślawniejszym symbolem walki o duchowy wymiar Nowej Huty.**

Najcięższa walka zaczęła się jednak w innym osiedlu tej dzielnicy, Mistrzejowicach. W 1970 r.

ks. Józef Kurzeja wyszedł z propozycją budowy kościoła w Mistrzejowicach. Dla poparcia jego wysiłków, krakowski kardynał także tutaj zaczął odprawiać pasterki na wolnym powietrzu. Pierwszą pasterkę celebrował w 1971 r. Inicjator i budowniczy nowego kościoła, ks. Józef Kurzeja, nieustannie dręczony przez Służby Bezpieczeństwa nie doczekał dnia w którym ukończona została budowa. Zmarł na atak serca 15 sierpnia 1976 r., w wieku trzydziestu dziewięciu lat. Po kilku latach ciężkiej budowy, kościół w Mistrzejowicach został poświęcony przez Ojca Świętego Jana Pawła II w 1983 r., podczas drugiej Jego pielgrzymki do Ojczyzny.

Kolejnym przedmiotem sporu w walce o wolność religijną w Krakowie była coroczna procesja Bożego Ciała. Przed wojną procesja ta podążała z wawelskiej katedry na Rynek Główny. Podczas okupacji Hans Frank zakazał publicznego manifestowania swej wiary poprzez uczestniczenie w procesji ku czci eucharystycznego Chrystusa. W czasach komunizmu częściowo tylko zezwolono na przywrócenie przedwojennej tradycji. Zabraniając wejścia do miasta, procesja mogła podążać tylko z katedry wawelskiej wokół dziedzińca królewskiego zamku. Po licznych interwencjach Karola Wojtyły, restrykcje zostały zmniejszone. **10 czerwca 1971 r. po raz pierwszy po II wojnie światowej procesja zeszła ze wzgórza wawelskiego i weszła do miasta.**

Przeszła jednak tylko ul. Grodzką skręcając w lewo, w ul. Poselską i następnie ul. Straszewskiego wróciła na Wawel. Nie pozwolono jej wówczas wejść na Rynek Główny. Było to możliwe dopiero

14 czerwca 1979 r.

Procesja ta była jednym ze sposobów przywracania mieszkańcom Krakowa jego praw obywatelskich oraz jego swoistej kultury.

Ówczesna komunistyczna władza nie tylko stawiała opór wobec budujących się kościołów, czy publicznego manifestowania swej wiary, ale także nie pozwalała Kościołowi na prowadzenie własnych instytucji czy programów charytatywnych. Chcąc się temu przeciwstawić, od 1963 r. w każdej parafii zakładano „parafialne zespoły charytatywne”. W ich skład wchodził tak zwani opiekunowie parafialni, których zadaniem było wyszukiwanie na terenie całej parafii niezależnie od wyznania, chorych, biednych i potrzebujących. Członkowie tych zespołów dostarczali żywność, lekarstwa, odzież, a także opiekowali się ludźmi unieruchomionymi w swoich domach.

W 1965 r. Karol Wojtyła w kurii metropolitalnej **utworzył Wydział Duszpasterstwa Charytatywnego**

. Wydział ten nadzorował posługę niewidomym i głuchoniemym oraz koordynował organizację pielgrzymek do Kalwarii Zebrzydowskiej, rekolekcji czy dwutygodniowych wakacji dla chorych, ludzi starszych i dzieci „sprawnych inaczej”. Do pomocy w organizowaniu zapraszano wolontariuszy, seminarzystów, studentów, zakonnice. O inicjatywach i nowych metodach opieki członków zespołu charytatywnych informował biuletyn „Miłość Uczynna”, który później przekształcił się w „Apostolstwo Miłości”.

Kardynał Wojtyła w swej diecezji zreformował wszelkie działające „sekcje” i zastąpił je duszpasterstwami: młodzieży, studentów, rodzin, lekarzy, chorych, osób starszych. Dbał o to, aby każde z nich działało prężnie. W okresie bożonarodzeniowym do swego domu na spotkania zapraszał krakowską inteligencję, prawników, lekarzy, pielęgniarki, pisarzy i artystów. Po krótkiej modlitwie łamano się opłatkiem, a następnie swobodnie rozmawiano. Kardynał spotykał się także z dziećmi, odwiedzając ich w przedszkolach, czy organizując dla nich karnawałowy bal.

Szczególną jednak troską Kardynał Wojtyła otaczał ludzi młodych. Wspierał wszelkie inicjatywy mające na celu kształtowanie młodego pokolenia. Z niepokojem dostrzegał, iż głównym celem programów szkolnych było wyeliminowanie Boga z życia młodych. Działalność bowiem władz komunistycznych zmierzała do podważania autorytetu Kościoła oraz umiłowania Ojczyzny. Kardynał Wojtyła popierał więc wszelkie inicjatywy duszpasterzy, którzy usiłowali przeciwstawić się panującym wówczas tendencjom. Kardynał Wojtyła szczególną opieką otoczył Ruch Światło – Życie, założony przez ks. Franciszka Blachnickiego. Od 1973 r. aż do 2001 r. w archidiecezji krakowskiej ruchem oazowym kierował ks. Franciszek Chowaniec. Kardynał odpowiadając na zaproszenia ks. Chowańca, odwiedzał wszystkie wakacyjne turnusy rekolekcyjne, wspierał młodzież i duszpasterzy nie tylko krzepiącym słowem i swą obecnością, ale także konkretną materialną pomocą. Bronił także uczestników rekolekcji oazowych przed szykanami władz komunistycznych. Kardynał Wojtyła był orędownikiem i duchowym wsparciem nie tylko dla ruchu oazowego, ale swą opieką otaczał każdego młodego człowieka. W swej diecezji powołał Duszpasterstwo Młodzieży, które swą pierwszą siedzibę miało przy Placu Mariackim 5/4 w Krakowie. Zadaniem Duszpasterstwa było ciągłe poszukiwanie, doskonalenie i wczuwanie się w potrzeby młodych ludzi. W 1969 r. Kardynał Wojtyła powołał na Diecezjalnego Referenta Duszpasterstwa Młodzieży ks. prałata Antoniego Sołtysika. Jego zadaniem było zorientowanie się, jakie formy duszpasterstwa istnieją w parafiach, jak je rozwijać w duchu nauczania Soboru Watykańskiego II, uwzględniając możliwości i potrzeby panujące w diecezji. Od 1972 r. Duszpasterstwo Młodzieży wraz z ks. Antonim Sołtysikiem, włączyło się w prace Synodu Diecezjalnego. Celem prac młodzieżowych zespołów synodalnych była formacja duchowa, liturgiczna, apostołska oraz intelektualna, obejmująca każdego młodego człowieka. Prace młodzieżowych synodów dały początek „tygodniowym rekolekcjom formacji apostołskiej” i stały się podwaliną dla tak zwanych **grup apostołskich**. Ich celem było apostołowanie młodych przez młodych, w znaczeniu osobistego dawania świadectwa, a także w znaczeniu wspólnego apostołowania poprzez grupą (stąd nazwa Grupy Apostolskie).

9 XI 1973 r. na spotkaniu duszpasterzy służby liturgicznej i duszpasterzy młodzieży, Kardynał Wojtyła powiedział: „sprawa duszpasterstwa młodzieży jest dla przyszłości Kościoła, Ojczyzny i świata sprawą podstawową”. 13 stycznia 1976 r. natomiast mówił: „Duszpasterstwo Młodzieży Archidiecezji Krakowskiej zorganizowane jest w dwóch pionach. Jeden pion – Duszpasterstwo Liturgicznej Służby Ołtarza. Drugi pion – Duszpasterstwo Młodzieży Archidiecezji Krakowskiej (...) otwarte na całą młodzież, zarówno objętą katechizacją, jak też młodzież pozaszkolną i pracującą. Charakterystyczną cechą Duszpasterstwa Młodzieży jest poszukiwanie dostępu

duszpasterskiego do tych kręgów młodzieżowych, które nie są objęte katechizacją. W związku z tym Duszpasterstwo Młodzieży musi mieć charakter jak najbardziej otwarty i poszukujący”.

Kardynał Wojtyła popierał także nowe duszpasterskie działania na płaszczyźnie muzyki. Wspierał ks. Jana Palusińskiego, który od 1969 r. organizował *sacrosong*, festiwal współczesnej pieśni religijnej zdominowanej przez gitary i perkusję. Każdego roku festiwal odbywał się w innym mieście. Miał on także miejsce w Krakowie i wówczas odbył się pod osobistym patronatem Kardynała Karola Wojtyły.

Szczególną troską Kardynał otaczał także seminarzystów z krakowskiego seminarium. Przyszłym kapłanom poświęcał wiele czasu, gdyż tak jak jego poprzednik Kardynał Stefan Sapięha uważał, iż seminarzyści są przyszłością Kościoła. Jako przewodniczący Komisji Episkopatu d.s. Nauki Katolickiej, dbał o najlepszą formację dla kleryków i młodych księży niejednokrotnie wysyłając ich na studia do Rzymu.

Kardynał Wojtyła jako profesor, wykładowca i jako ostatni doktor, który otrzymał habilitację na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, ubolewał, iż wydział ten w 1954 r. został zamknięty. Wkrótce po tym wydarzeniu wyrzuceni profesorowie utworzyli nowy Wydział Teologiczny w obrębie archidiecezjalnego krakowskiego seminarium. Wydział ten nie miał prawa nadawania stopni naukowych w imieniu państwa, zachował jednak swoje prawo do nadawania stopni „mocą autorytetu Stolicy Apostolskiej”. Karol Wojtyła niejednokrotnie naciskał na władze, aby przywróciły Wydział Teologiczny na Uniwersytet Jagielloński. Równocześnie starał się o uzyskanie poparcia w Rzymie, prosząc Stolicę Apostolską o nadanie wydziałowi status wydziału papieskiego. Nastąpiło to w 1974 r. Dwa lata później, w 1976 r. został uruchomiony kolejny wydział, Wydział Filozoficzny. Któż mógł wówczas przypuszczać, że kilka lat później, bo **8 grudnia 1981 r. Karol Wojtyła jako Ojciec Święty Jan Paweł II utworzy w Krakowie Papieską Akademię Teologiczną** w skład której wchodzić będą trzy wydziały: teologiczny, filozoficzny i historii Kościoła (19 czerwca 2009 roku, Ojciec Święty Benedykt XVI podniósł Akademię do godności Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II).

Najwięcej uwagi w swej kardynalskiej posłudze Wojtyła poświęcił jednak wdrażaniu postanowień Soboru Watykańskiego II. W 1971 r. powołał tak zwaną Komisję Przygotowawczą Synodu Archidiecezji Krakowskiej, której celem było wszechstronne opracowanie prac Synodu oraz zbadanie opinii świeckich i kapłanów. W roku następnym Kard. Wojtyła opublikował „*U podstaw odnowy. Studium o realizacji Vaticanum II*” , „posoborowy podręcznik”, przewodnik dla osób zaangażowanych we wcielanie w życie postanowień *Vaticanum II*

. Synod był bowiem praktycznym „uczeniem się Soboru”, czasem refleksji Kościoła partykularnego nad nauczaniem soborowym. Czasem pogłębiania wiary i postaw chrześcijańskich. Owocem prac Soboru Watykańskiego II było wypracowanie przez ojców soborowych 16 dokumentów. Owocem zaś Synodu było uczestnictwo tysięcy ludzi świeckich w życiu Kościoła.

I Synod Diecezji Krakowskiej został uroczystie otwarty 8 maja 1972 r.,

w 900 rocznicę rozpoczęcia pasterzowania na stolicy biskupiej w Krakowie Stanisław ze Szczepanowa (1072 r.). Powstało ponad trzysta zespołów angażujących ok. jedenaście tysięcy osób świeckich i duchownych, które pracowały przez siedem lat. Kard. Wojtyła zaplanował bowiem uroczyste zakończenie Synodu na 8 maja 1979 r., w 900 rocznicę (1079 r.) męczeńskiej śmierci Stanisława ze Szczepanowa. Kto mógł wówczas przypuszczać, iż kilka miesięcy przed tą datą Kard. Wojtyła zostanie wybrany papieżem. Praktyczne wprowadzanie idei Soboru nie mogło zamknąć się tylko w obrębie diecezji krakowskiej dlatego

w 1975 r

., w 50. rocznicę powstania metropolii krakowskiej (w 1925 r. Pius XI utworzył metropolię krakowską w skład której wchodziły: archidiecezja krakowska, diecezja katowicka, częstochowska, tarnowska i kielecka) Kard. Wojtyła otworzył

I Synodu Prowincji Krakowskiej

. Synod Diecezjalny oraz Synod Prowincjalny zostały zakończone po wyborze Metropolity Krakowskiego na Stolicę Piotrową.

Uroczyste zakończenie I Synodu Diecezjalnego odbyło się

8 czerwca 1979 r. podczas pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny.

Zakończenie natomiast

I Synodu Prowincji Krakowskiej miało miejsce 22 czerwca 1983 r. podczas drugiej podróży apostolskiej Jana Pawła II do Polski.

Kolejne synody odbywające się w Polsce wzorowały się na I Synodzie Diecezji Krakowskiej.

Kilka miesięcy przed planowaną datą zamykającą I Synod Diecezji Krakowskiej, 6 sierpnia 1978 r. o godz. 21:40 światem wstrząsnęła wiadomość o śmierci papieża Pawła VI. Wiadomość ta zaskoczyła Kard. Wojtyłę podczas wakacji. Kilka dni później Kard. wraz z Ks. Prymasem Stefanem Wyszyńskim udali się do Rzymu na uroczystości pogrzebowe (12 sierpnia) oraz na mające się odbyć 25 sierpnia konklawe. W czwartej turze głosowania papieżem został sześćdziesięciosześcioletni kard. Albino Luciani, który przyjął imię Jan Paweł I. Jego pontyfikat trwał trzydzieści trzy dni. Jego śmierć (28/29 września) jeszcze bardziej niż śmierć Pawła VI wstrząsnęła światem. Po raz kolejny kardynałowie przybyli do Rzymu, aby wziąć udział w uroczystościach pogrzebowych i w kolejnym konklawe, które rozpoczęło się 14 października. Dwa dni później, **16 października 1978 r. ok. godz. 17:15 biskupem Rzymu i następcą św. Piotra został Karol Wojtyła,** który będąc wiernym wobec trzech swoich poprzedników, **przyjął imię Jan Paweł II.** Kilka dni później,

22 października na Placu św. Piotra odbyła się uroczysta inauguracja jego pontyfikatu. Gesty nowo wybranego papieża, słowa i intonacja głosu podczas przemówienia, otwartość i chęć bezpośredniego kontaktu z uczestnikami Mszy św. były zapowiedzią nieprzeciętnego

pontyfikatu. Po zakończonej ceremonii Jan Paweł II ukazał się jeszcze w oknie swego apartamentu i zapowiedział zebrany, że w każdą niedzielę będzie się z nimi spotykał na wspólnej modlitwie Anioł Pański. Na zakończenie dodał: „Pora kończyć. Czas na obiad!”. Prostota, dobroć i nieprzeciętna radość Jana Pawła II była zapowiedzią zerwania ze sztywnym i podniosłym sposobem sprawowania papieskiej posługi. Całym sobą pokazywał, iż naturalność, spontaniczność i powaga spraw mogą wzajemnie się przenikać.

„Nie lękajcie się przygarnąć Chrystusa i przyjąć Jego władzę! (...) Nie lękajcie się! Otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi! Jego zbawczej władzy otwórzcie granice państw, systemów ekonomicznych, systemów politycznych, kierunków cywilizacyjnych! Nie lękajcie się!”
(Jan Paweł II, Homilia w czasie Mszy św. inauguracyjnej pontyfikatu, Rzym 22 października 1978)

Opracowane na podstawie:

- A. Boniecki, Kalendarium życia Karola Wojtyły, Kraków 1983, s. 273 – 837

- B. Lecomte, Pasterz, Kraków 2006, s. 225 – 307

- G. Weigel, Świadek nadziei, Kraków 2005, s. 246 – 275

